

**Det var hon som hittade
hönan i leksaksugnen.
Stanken var fruktansvärd.
Kroppen var liksom
svullen men samtidigt
tom och något brunt hade
runnit ur den och bildat
ett fläckigt mönster.**

INA NORDBERG

SOLVEIG VON SCHOULTZ | NOVELLER
Vinnarbidragen 2025

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner – volym 249

ISBN 978-952-7076-72-9

Layout: Rabbe Sandelin

Oy Nordprint Ab, Helsingfors 2025

Vinnarbidragen
i Solveig von Schoultz-tävlingen

2025

Solveig von Schoultz-tävlingen 2025

Första pris, 5 000 euro, går till Fanny Hatunpää, Vanda, för novellen *Att kasta frisbee*. I dallrande hetta, på en familjesemester vid Medelhavet, placerar författaren sin femtonåriga jagberättare. Årets vinnarnovell övertygar läsaren direkt med sin starka närvaro och kaxighet. Men allt kan vändas om på ett ögonblick, vilket hanteras med en absolut känsla för berättelsens inre logik.

Andra pris, 3 000 euro, går till Sonja Ahlfors, Helsingfors, för den litterärt mångbottnade och djupt drabbande och vackra novellen *Havet*, där jagets förhållande till det vilda, oberäknliga ytterskärshavet blir såväl spegel som katalysator för livet med ett funktionsvarierat barn. Med stark närvaro och små åthävor gestaltar Ahlfors den komplexa upplevelsen av en vardag som är ett pågående undantag, omöjligt att bemästra, samtidigt som allt är precis som det ska vara.

Tredje pris, 2 000 euro, tilldelas Ina Nordberg, Vasa, för novellen *Henrietta*. Med ett imponerande kunnande visar författaren hur en saga ska berättas. Från inledningsordet till den sista punkten i historien om den sjunde av nio i en fattiga barnaskara, en självständig flicka som tar till egna metoder för att komma bort från en vardag präglad av syskongräl, vanvård och misär, kan läsaren vila trygg i den säkra berättarrösten som obönhörligt rullar handlingen framåt mot dess gastkramande final.

Ett hedersomnämmande går till Maria Ingman, Sibbo, för novellen *Vågen*, där vi möter en högpresterande Tesla-pappa som spänner underkäken inför sin ex-frus WhatsApp-meddelanden. Ett novellhantverk av klassiskt snitt, placerat i en omedelbart igenkännbar samtid, med stark känslomässig botten.

Ett hedersomnämmande går till Anna-Sofia Nylund, Helsingfors, för novellen *Andras liv*. I vidöppen form, i smyg knivskarpt och kristallklart, som en spegel att kliva igenom, skildrar författaren en småbarnsförälder på drift i en stad just nu. Detta är dagdrivarlitteratur anno 2025 ur en feministisk penna som för tankarna till Rachel Cusks *Konturer*-trilogi. Under den blanka ytan ilar smärtan tätt. Skoningslöst leder författaren oss mot stunden då tillvaron som man kände den, eller tänkte sig att den skulle vara, krossas och allt är ens eget fel.

I pris

Fanny Hatunpää

När jag var liten frågade jag: "Mamma, visste du att man kan älska bokstäver?". Hur skulle inte min mamma ha vetat det? Det var mina föräldrar som födde och stödde min kärlek för de oändligt fascinerande krumelurerna. Att skriva är att leva; att vara med sig själv och med andra. För tillfället skriver jag doktorsavhandling om retoriken kring grundskola och jämlikhet i Finland. På skrivbordet ligger även ett färdigt barnboksmanus som snart kompletteras med bilder av en fantastisk illustratör för att förhoppningsvis en dag publiceras.

Jag är Helsingforsbördig sociolog med rötter i Sjundeå. Som liten ville jag bli detektiv och författare. Jag tror forskare och författare skulle vara tillräckligt nära sanningen.

Att kasta frisbee

Saltvatten hör inte hemma i lungorna.

Det är vått och bränner på samma gång, det är spyor som inte går att spy upp, det är en bedövad panik som kramar om så hårt att man precis hinner tänka jaha, det var så här det blev då.

Det är skit att vara femton och på familjesemester. Inte för att det är familjen det är fel på. Åtminstone inte hela tiden. Men det är skit att vara femton.

Det är skit att vandra i gränslandet mellan barndom och vuxenliv och hela tiden vara medveten om att man inte hör hemma någonstans.

Ja, och det är skit att drunkna.

Min bror kastar frisbee med en annan pojke, de har hittat varandra där på stranden. Deras konturer blir diffusa i den dallrande hettan medan de slänger den platta plastleksaker fram och tillbaka, som om det vore det bästa man kan göra med sitt liv. Kanske det är.

De bjöd in mig till sin lek och sitt skratt, och just därför var jag tvungen att tacka nej. Det fanns för många hinder. Jag kan inte kasta frisbee, det går bara inte. Jag vet inte hur man träffar rätt, hur man kastar ledigt i en vacker bäge eller hur man fångar den utan att den knäpper till en på naglarna så

det sjunger i fingertopparna. Inte vet min bror det heller, men det bekommer honom inte där han kastar frisbee som om det vore det mest naturliga i hela världen.

Mina orsaker tar inte slut där. Tänk om jag kastade någon i huvudet? Jag kunde ha ihjäl någon solande tant – eller värre, göra mig till åtlöje genom att träffa någon snygging med frisbeen så att han och hans vänner kan fnysa åt vilket löjligt barn som stör deras semester. Jag är inget barn.

Jag har bikini. Om jag kastar frisbeen och bikinin glider av på något sätt, eller bröstet skumpar upp och ner, eller min kropp skumpar upp och ner, eller om det blir någon korv i magen när jag böjer mig, vad gör jag då? Ingenting, för sådan förnedring går inte att reparera. Dessutom skulle jag säkert svettas.

Alltså avböjer jag. Det är det enda rätta. Jag behåller min värdighet, mina naglar och min utkiksplats vid strandkanten. Ensam har jag inte fått lov att simma, och det är jag i all tysthet tacksam över. Medelhavet har humör idag, det blåser friskt och vågorna är höga, åtminstone för någon som närmast simmat i Backasbrinkens simhall och Vikträsk hos mommo.

Mamma påstår att det bara är att simma genom vågorna, att det är lugnare på andra sidan. Sådant gjorde de med pappa som unga på någon av deras resor. I Australien, kanske. Jag lyssnade inte så noga. Nu ligger de och läser i skuggan, de har simmat färdigt och vill andas lite, barnen är så gamla att de gott kan ansvara för sig själva en stund.

Vi simmade redan ett tag allihop och jag såg en bajskorv flyta runt i vattnet. Min bror tyckte det var lustigt. Jag kom ihåg hur en kompis en gång sa till mig att det är okej att kissa i vattnet, men inte mer. Så där drar jag gränsen och kissar varje gång, för vem blir inte kissnödig av att simma?

Sedan lyckades pappa lägga en sten i mina bikinitrosor, så där som han gjorde när vi var små. Man känner den inte i vattnet, men när man går upp ser man ut som om man bajsat på sig. Jag rusade tillbaka ner i vattnet och rev ut den oskyldiga stenen medan de andra skrattade. Jag är inte längre något barn.

Jag lät bajskorven flyta förbi och gick upp. Det var svårt, vågorna drog fordrande i mig och kändes plötsligt smutsiga, lika smutsiga som skoförsäljaren som smekte mig om midjan när mamma och pappa provade

skor med lillebror. Vågorna blev med ens kletiga fingrar och en het andedräkt som frågar om jag vet var hamnen är, om jag inte vill komma dit på disco, om jag inte kan smita iväg från hotellet när de andra somnat, please, smeka, smeka.

Det är skit att vara på semester.

Det är så hett att jag står med fötterna i vattenbrynet och tittar på frisbeen som flyger av och an på stranden. Under fotsulorna rullar tusentals små runda stenar i takt med havets andning, inget står stilla. Stranden rullar, vattnet brusar och vinden dånar så att jag endast hör mina egna tankar.

Med ens är allt grönt.

Jag, som inte ens kan dyka med ögonen öppna, ser allt det ljusgröna som speglar bländande solstrålar överallt runt om mig. Jag ser vitt fräsande, bubblande skum som gränsar mot himlen där uppe någonstans. Allt blandas ihop i ett regn av de små stenarna som våldsamt polerats till pärlor av havet som kräver underlydnad.

Jag greppar efter mark, men stranden rinner mellan mina fingrar, de små förrädiska pärlorna som lyder havet men inte mig. Jag famlar i panik efter fäste, kan inte dra efter andan, vet inte på vilket håll räddningen finns. Det finns ingen luft, bara ljusgrönt vatten, skum och vatten i dov tystnad. Havet har skurit av vindens dån och strandens rop, jag har bara hav i öronen, hav överallt.

Vågen drar sig undan och lämnar mig raklång på stenarna. Jag hinner inte dra efter andan. Följande våg slår ner på mig och jag rullar runt, lungorna bränner och jag skymtar en ljusgrön himmel, skuggor av brunbrända ben, färggranna simkuddar, sand och solstolar. De är nära och jag är så långt borta, här under någonstans, där ingen ser och ingen hör, där vågornas dån tystar ner de obetydliga.

Min ljusgröna värld trycker ner mig, skaver min rygg mot havsbottnet, tränger in i näsan och svider i ögonen. Det finns ingenstans att hålla i, jag omges av en ogenomtränglig fasa. Alla riktningar upphör i det gröna som nu blivit mörkare, jag ser inte skummet längre.

Paniken vattnas ur; havet suger åt sig känslorna. Det som blir kvar formar en enda tanke: *jaha, det var så här det blev då*. Godkännandet ger lungorna lov, eller kanske lungorna påtvingat mig tanken, jag vet inte längre och det kvittar. Jag drar lungorna fulla med saltvatten.

Då kommer armen som river i min. Den rycker och sliter, den drar inte för sitt liv utan för mitt och den vägrar ge med sig, vägrar vågornas sanning, tvingar sin vilja över havets. Vattnet drar sig undan och släpar mig mot stenpärlorna, men greppet om min arm håller. Jag famlar ynkligt efter fäste med min lediga hand. Knäna hittar skrapande sten, tårna tar spjörn mot bottnen men slinter. Jag hasar efter när armen drar hårt i mig för att vinna över havet.

Vågen suger och drar i mina ben, men min bror är starkare. Min bror, en liten fjutt, ett lekande barn, kämpar mot havet. Han drar mig längs stranden och inget är längre grönt, för jag ser inget, jag hostar och spottar och spyr.

Sedan slår jag.

Med min lediga arm riktar jag ett slag rätt mot hans ansikte. Det har jag aldrig gjort, men nu gör jag det av alla mina krafter. Det blir inte mer än en ynkelig klapp, för hela min kropp skakar okontrollerat.

Stora röda fläckar flammar upp längs min arm där han hållit i mig, armen bultar och värker. Jag river i bikinin som glidit iväg över ryggen, och trosorna, som hasat ner till knäna. Min oanständighet är min brors fel, min värkande arm är min brors fel, hela stranden har sett mig naken och det är min brors fel. Hela stranden har sett mig hopkorvad i sanden. Min förnedring är min brors fel.

Mamma kommer rusande, nu räcker det med det här, vad håller ni på med, sluta bråka, upp med er, inget mer simmande idag.

Min bror säger ingenting.

Jag hostar och hostar och ögonen bränner, för det är skit att vara på semester.

På kvällen vänder sig magen upp och ner och jag spyr och spyr och tänker på den flytande bajsorven, och medan jag spyr kommer tårarna. De

kladdar ner kinderna och rinner solkrämsluktande på pyjamasen och jag bölar förlåt, förlåt, förlåt, hundra gånger för evigt förlåt.

Det gör inget, säger min bror.

II pris

Sonja Ahlfors

Jag är uppvuxen i Esbo och bosatt i Helsingfors, jag är verksam som skådespelare i Blaue Frau, en grupp jag driver tillsammans med Joanna Wingren. Jag har alltid drömt om att bli författare, men kärleken till skådespelaryrket har gjort det omöjligt för mej att lämna det kollektiva skapandet som teatern erbjuder. I mina texter tycker jag om att beskriva vardagliga situationer, så att de verkar extraordinära. Det är ovanligt och lite skrämmande att vara ensam avsändare för ett verk.

Havet

Det här är mitt hav. Jag är lika delar skräckslagen inför det som jag känner mej helt likgiltig. Idag har det varit snudd på storm och jag har inte varit rädd. Mitt barn skrattar högt i vågorna.

Ibland är jag så rädd att jag skakar, jag måste titta på väderleksuppdateringar minst en gång i timmen. Det får inte bli storm, dimma eller störtregn. Om tre dagar chans till åskskurar. Jag undrar varifrån rädslan kommer, mitt barn har inte ärvt den. Varje kväll planerar jag en hemlig flykt från ön och från havet. Jag måste härifrån, hittar på olika orsaker. Bort. Mitt barn skrattar och springer rakt ut i havet, inga frågor, ingen tvekan. Varje morgon beslutar jag mej för att vi stannar en natt till.

På ön vill jag sova bredvid mitt barn men hon är bångstyrig. Varannan natt vill hon sova i sin egen säng. Jag kunde enkelt få henne att sova bredvid mej, hon pratar inte och har antagligen inte så stor skillnad var hon sover. Men jag låter henne välja, alla terapeuter som vi träffat under de 12 år hon levit har sagt till mej att det är viktigt att välja, det är början till att vilja kommunicera och kanske till och med prata. Hon väljer min stora dubbelsäng varannan natt och den knarriga sängen i spisrummet varannan natt. Jag väljer att stanna på ön varje morgon.

Barnet leker i de oändliga sommarvågorna medan jag fantiserar om att simma härifrån. Jag minns min vilda barndom då någon faktiskt gjorde det, bredvid en roddbåt så klart men ändå. Jag undrar om det är sant. Förra veckan var jag vid en annan kust, Medelhavet, utan barnet, tillsammans med dej. Vi drack vin och jag pratade om hur snygg jag var som ung. Vi satt i en trädgård, Jardin de Beyrouth och en hund kom ut på terrassen med ett köttben i munnen. Hunden lämnade benet vid vårt bord och sprang sedan vidare. Jag tänkte att det var ett tecken på något. Jag frågade om du sett vad hunden lämnade efter sej men du pratade på, om något annat. Sedan sade du att du också var snygg som ung. Jag skrattade åt det. Sedan sade du åt servitören att du pratar fem språk och jag undrade om du ljög. Jag frågade inget om det, det är inte mina regler som gäller vid Medelhavets kust.

Här, vid mitt hav, långt ifrån Medelhavet, är det jag, men framför allt mitt barn som sätter reglerna. Livet går långsamt framåt, det är sömnigt, outhärdligt men också vackert. Nästan varje dag ser jag ett dött djur. En fågel, en mus, en insekt. Tecken som saknar betydelse eftersom de är alldagliga.

På färjan ut till min ö bråkade ett barn och en mamma. Mamman sade "om du inte betar dej får du stanna kvar i stan med Joje". Barnet som bråkade med sin mamma hade lagt sej raklång mitt på färjans däck skrek tillbaka "det där är inte sant!" och i just det ögonblicket tittade mamman på mej och mitt barn, på hur mitt barn dansade på färjan och skrattade högt och då svarade hon snabbt "nej det är inte sant, men du måste bete dej i alla fall". Jag tittade rakt framåt och låtsades som ingenting, låtsades inte om alla bortvända blickar. Låtsades inte om den vänliga kvinnan som hjälpt mej bära mina kassar in på färjan och som gång på gång sade att det inte gjorde något att mitt barn satt så nära henne, jag låtsades inte om att mitt barn var från en helt annan värld och att jag visste att alla på färjan kände enorm tacksamhet över att mitt barn inte var deras barn. Men mitt barn bara skrattade och dansade.

Jag sade inte till om det, jag ville att hon skulle bete sej ännu konstigare och att något av den konstigheten skulle spilla över på mej. Men det gjorde den

inte så klart. Jag satt rakryggad i rena kläder och tittade på mitt barn, höll ögonen på att hon inte gick för nära någon, speciellt inte kvinnan som sade att det inte gjorde nånting. Jag kände mej stark då jag gång på gång högt sade till barnet "Du får absolut inte sitta så nära andra människor", jag såg sorgsenheten i kvinnans ögon och i det ögonblicket kände jag mej helt lugn. Barnet svarade mej inte, så klart eftersom hon inte pratar.

På ön var den första vi träffade en öbo som berättade för mej hur lättad hon blivit då hennes sons hjärna utvecklats så mycket att de kunde ta med honom på olika tillställningar. "Det var efter cirka 7 månader" skrek hon ut medan hon nervöst sneglade på mitt barn som hade hittat en kvist som hon sträckte mot skyn samtidigt som hon nynnade på någon sång ingen kunde känna igen. Öbons barn stod tyst bredvid sin mamma och tittade ner i marken.

Det finns så mycket som mitt barn kastat i havet. Mitt hav, mitt barns regler. En sommar hade hon hittat en halskedja som tillhört min mormor, hon höll den i handen dag och natt och jag vaktade, med högögon, att hon inte skulle slänga den i buskarna eller ännu värre, ut i havet så vi aldrig hittade den igen. Många gånger var det nära ögat, jag har sett hur kedjan lossnat ur barnets hand och i sista stund fått tag i den. Med adrenalinet pumpande i bröstet har jag tittat på det enorma havet som nästan slitit kedjan från oss. Inga tecken har förekommit som gett förningar om att kedjan skall försvinna. Samma döda djur som alltid, samma vind som piskar upp vågorna mot klipporna. Du ringer och berättar något som hänt i stan och undrar om vi inte snart ska resa tillbaka till Medelhavet. Jag hinner inte prata, jag måste vakta kedjan i mitt barns hand.

Jag har krupit in mellan klippskrevor och slagit med käppar mot berget för att skrämma bort ormarna, innan jag långsamt fört in händerna under enorma stenar och fiskat fram kedjan. Alltid nära ögat men räddad varje gång. En eftermiddag står vi på klipporna och plötsligt slänger barnet skrattande kedjan ut i havet, sedan tittar hon på mej och knuffar mej mot vattnet, jag skall gå efter den. Jag har sett ungefär var den sjunkit, havet var

lugnt, jag går målmedvetet ut i vattnet. Men kedjan finns ingenstans. Jag går tillbaka till klippan, mäter med ögonen ungefär var kedjan har landat, mellan den och den stenen, går tillbaka ut i vattnet. Ingenstans finns kedjan. Mitt letande blir mer och mer desperat. Letar i havet och letar i huvudet bland tecken jag förbisett. Barnet är inte olyckligt men inte heller glatt. Jag tar simglasögon och en snorkel och sätter ansiktet i det iskalla brackvattnet. Jag tar en kratta från gården och krattar bort sjögräset. Jag lyfter stenar och slänger ut dem mot horisonten.

Ingenstans finns kedjan. Livet vid havet fortsätter, våra grannar paddlade förbi då jag stod med krattan i handen, de hälsade och sade något om att det är bra att rensa i badstranden. Jag tänkte att i det kaos som är vårt liv finns varken vilja eller tid för att rensa något, men jag skrattade och vinkade tillbaka mot de paddlande grannarna.

Idag försvann en skärmmössa, men vi hittade en solhatt istället.

Mitt barns fullständiga ovilja inför och ovetskap om sociala normer är befriande och utmattande, sömnigt och desperat, lika delar av allt. Jag ringer dej och berättar att havet har tagit kedjan. Jag planerar en ny flykt från ön. Men på morgonen ligger en död fågelunge på verandan och jag bestämmer att vi stannar en natt till.

Ett år senare, följande sommar, hittar jag kedjan i strandvattnet, exakt på den plats dit barnet kastade det.

Mitt barn vill ha en wettextrasa i handen. Den skall vara blöt och hon vill hålla i den dag och natt, hon sover med den, hon äter med den. Jag packar med wettextrasor ut till ön, så att det finns extra, om en trasa går sönder eller tappas bort. Men ute på ön vill barnet nu riva sönder sina wettextrasor. Det bracka vattnet gör trasan porös och hon river den i två delar, går sedan målmedveten tillbaka till huset och tar en ny. Jag försöker få barnet intresserat av annat. Hon vill inte. Hon vill ha en wettex och hon vill riva sönder en wettex. Det går inte att förklara för henne att det inte finns oändligt med trasor, jag förklarar och förklarar, men barnets envisa ögon vägrar förstå.

Till öns andra sida kommer en butiksbåt, men nu blåser det så hårt att vi inte kan åka dit med vår lilla båt. På eftermiddagen är det soligt, vågorna är höga, vi är på stranden, jag har gömt en sista trasa i ett köksskåp. Tiden går långsamt, vi simmar i havet, det finns ett lugn i barnet, i mej, allting går som det brukar gå, men jag vet att vi går mot natten, mot att försöka somna, mot flera timmar av förtvivlan mitt i natten, om det inte finns en hel trasa kvar. Vid kvällsmaten hittar barnet den sista trasan i kökslådan, jag hinner inte stoppa henne, hon river den i två bitar och vill genast ha en ny. På ön finns ingen butik, det finns bara skog, hav och några stugor. Barnet letar efter trasor i alla kökslådor, jag vet att hon inte kommer att hitta någon, men inga ord kan hindra barnets letande, jag låter henne vända upp och ner på varenda kökslåda. Ingenstans finns en trasa och nu börjar barnet tappa tålamodet. Det har blivit kväll och det är fortfarande varmt, jag svettas och känner att jag får allt svårare att andas. Barnet blir rädd för min rädsla, hon viglar upp sej, ylar efter trasor, jag har inget att erbjuda.

Barnet slår huvudet i väggen, biter sej i armen så att det blöder, jag försöker lugna henne, men hon klöser mej så hårt hon kan, river efter mitt ansikte.

Det är juli och kvällen är varm och ljus. Jag ringer min mamma som bor i stugan bredvid. Hon kommer och försöker lugna barnet, men inget hjälper. Då minns jag att mina släktingars lilla stuga, uppe på berget, bara 100 meter från oss, nästan alltid är olåst och att ingen är där nu. Jag lämnar mitt rasande barn med sin mormor och springer med blodsmak i munnen mot släktingarnas hus. Myggorna biter mina ben, jag har gårdagens shorts på mej. Uppe på kullen stannar jag svettig och trött, går med tunga andetag mot dörren, ska leta igenom släktingarnas köksskåp, i hemlighet, på jakt efter trasor. En veranda som är byggd rakt ut från berget trotsar alla lagar, det ser ut som om den är byggd rakt ut i luften om man kommer från vårt håll. På verandan står min släkting och vinkar till mej. Jag får inte fram ett ord, men vinkar tillbaka, jag tar ett andetag, tänker att jag måste förklara vad jag gör på släktingens gård, men tankarna virvlar runt i huvudet. Då ser jag att släktingen gråter. Han börjar prata tyst om en tragedi som drabbat hans vän, det handlar om en ung människa.

Det har hänt alldeles precis nu. Jag backar. Jag försöker lyssna, men det är svårt att greppa vad som hänt, jag vill säga något empatiskt. Min släkting gråter. Jag börjar också gråta. Vi säger båda något om att livet är skört. Myggorna biter mina ben men jag kan inte slå bort dem, luften är helt stilla, jag är helt stilla, vi står båda tysta. Efter en stund säger jag att jag har ett ärende, jag undrar om min släkting har en wettextrasa i huset. Jag ser hur han ordnar sitt ansikte. Jag förklarar situationen.

Han säger allvarligt att vi får alla wettextrasor de har. Jag tar två, fast han erbjuder fyra. Innan jag går säger jag att vi bjuder på kaffe på vår veranda kl tre morgon. Han säger att de kommer, alla, hela familjen. Jag går långsamt ner för berget. Nere i huset ligger barnet och tittar på Ipad medan hennes mormor lägger patiens. Jag visar barnet att det finns en wettex. Hon vill inte ha den.

Nästa dag kommer vi iväg till butiksbåten. Det finns inga wettextrasor att köpa. Min mamma ställer sej på bryggan och skriker: "Jag har ett barnbarn med funktionsvariation! Hon vill ha en wettex! Kan vi få köpa av någon?". Människor strömmar till. Vi köper flera paket av välvilliga öbor. Min dotter sätter olika formade stenar i munnen. Hon ligger på mage på bryggan och doppar tungan i havet. Vi har över 20 wettextrasor i väskan då vi åker tillbaka till vår sida, norra sidan, där det alltid blåser och där våra släktingar väntar på kaffe kl tre.

Nu bor mitt barn på en anstalt i en helt annan stad. Hennes kläder doftar av ett tvättmedel jag inte känner igen. Jag åker buss till anstalten genom vinterlandskapet.

Bredvid mej sitter en kvinna som talar spanska med sitt barn. Jag vågar inte titta på henne. Jag undrar om hon är vacker. Jag sneglar mot hennes håll då bussen svänger men jag ser bara hennes profil. Hon ser vanlig ut. Hennes barn pekar på ett stenskott i bussens framruta. Pappan pratar svenska och säger att stenskottet är så litet att det inte lönar sej att byta ett helt fönster bara för det. Vi sitter på första bänkraden och ser landskapet genom det stora bussfönstret. Busschauffören vänder sej om och säger till barnet att

snart kommer nog en hjort som vi krockar med och då kommer han att byta ut hela fönstret. Jag vill inte se en död hjort så jag blundar resten av resan.

I min väska finns julgransbollar och en berlinermunk till barnet. Nu är det vinter och jag tänker på ön och på havet som fryser för första gången på många år. När jag var barn fanns en rädda ut till ön hela vintern, det fanns en bro över rännen och en rännvakt. Nuförtiden går färjan genom klart och kallt vatten, allt som oftast under hela vintern. Men inte nu. Jag befinner mej på fastlandet, i en buss på väg mot mitt barn. Jag blir rädd då jag tänker på att jag skulle kunna befinna mej på ön, istället för här, på andra sidan havet. På ön skulle jag vara rädd för menföret, för isen och framförallt för risken att rännen fryser igen. På fastlandet kan jag vänta på att det blir varmare, men jag känner mej inte lugn för det. Alla de som bor på ön, de som känner till hur isen rör sej, hur den låter, och hur en isbrytare ska köra genom den, de känner sej trygga nu. De vet hur isen kommer att flytta sej, de vet hur man håller en rädda öppen, de vet hur man känner om isen håller, var strömmarna går och när det inte längre är säkert att röra sej mellan holmarna och skären. De är trygga nu, men jag känner mej orolig.

Jag öppnar ögonen, stiger av bussen och går mot anstalten. Ingen hjort har störtat mot framrutan. På anstalten är alla snälla. Barnet äter, sover, skrattar, är med på utflykter, alla äter kaka då någon fyller år. En bekant skrev ett meddelande: "Jag ser din dotter ibland då hon är ute med personal. Hon verkar vara intresserad av sådant som ingen annan är intresserad av. Sådant som man inte själv skulle märka".

Du ringer mej och säger att jag måste visa mer entusiasm inför den planerade resan till Medelhavet. Annars är det ingen idé att åka. Jag säger att jag är entusiastisk. Jag vill åka bort härifrån, till ett annat hav med andra regler. Jag sitter i mitt barns rum på anstalten. Barnet är överlyckligt över julgransbollarna jag hämtat. Du är sårad över mitt svala intresse över resan. Allt är så bra som det bara kan vara. Snart ska jag ta bussen tillbaka till stan. Snart smälter snön, snart försvinner rännen och snart är havet öppet igen.

III pris

Ina Nordberg

Jag kommer från Katternö i Pedersöre. Redan som barn drogs jag till skrivandet. Jag skrev de längsta uppsatserna, fyllde dagböcker och skapade egna tidningar. Jag älskade orden, språket och berättelserna. Med åren blev mina texter mörkare, och jag slutade dela med mej av dem. Jag minns att jag tänkte att jag fascinerats av det vackra i galenskapen.

Nu bor jag i Vasa och arbetar som kostymateljéföreståndare på Wasa Teater. Jag är omgiven av berättelser, och jag rörs av dem alla, oavsett genre. Kulturen och konsten är oundgängliga för mig, de är limmet i verkligheten. Jag skriver ofta när något skaver, vid sorg, förlust eller längtan. Jag bygger berättelser kring det som inte händer, låter fantasin ta en annan väg. Andra gånger skriver jag för mina barn, skapar historier som hjälper oss genom vardagen.

Henrietta

Det var inte hon som glömde hönan i lekstugans lilla ugn, så att den svalt ihjäl, började ruttna, konserverades av den stundande vintern, men tinade upp och började lukta framåt våren. Det hade kunnat vara hon. Det hade varit likt henne att göra hönan en sådan tjänst. Ett slags fumlig kärlekshandling som fick ett annat utfall än vad som var tänkt. Längre gick de runt lukten i cirklar när våren nalkades. Som om de visste att om de öppnade ugnsluckan skulle de aldrig glömma det de såg, det som redan genomlidit allt som glömska kan åstadkomma.

Hon var nummer sju i en rad av smutsiga barn, hon fick kämpa för sin plats och kämpade, det gjorde hon. Slagsmålen avlöste varandra och det var alltid oklart hur många som deltog och hur de började. Hon var den enda som inte sprang gråtande därifrån och som trotsigt stod kvar när segern var hennes och skällsorden rann av henne som vatten av en gås. Hon hade provat det en gång, att hålla vatten på en gås. Eller ja, det var en av hönorna egentligen, men det fungerade. Vattnet absorberades inte av fjädrarna, hönan sprang därifrån, torr men förvirrad, och vattnet sögs upp av den spruckna marken. Några ursäkter blev det aldrig tal om, varken åt djur eller barn, det var det ingen som satte något värde vid.

Hon hade ingenting som var hennes eget. Kläderna var trasor hon ärvt av de äldre, och som hon i sin tur förväntades ta vara på så att de höll ihop för de två yngre syskonen när turen kom till dem. Den gamla lekstugan delade de på, och de rymdes nätt och jämnt in alla på en gång, fastän de var magra. Ett fönster hade den, en röd liten leksaksspis med ugnslucka, ett skevt bord, och två små stolar som de oftare grälade om än satt på. Inne i det stora rödflagnande huset hade de inga egna rum, bara ett någorlunda korrekt antal madrasser utplacerade på måfå i den halva av övervåningen som avgränsats med gamla bokhyllor. Bara ett riktigt rum fanns på deras våning. Det var ljust och vackert med många fönster och spånskivsväggar målade i en för den tiden sällsynt fräsch nyans av naturvit.

Det fanns inga möbler men för ovanlighetens skull en dörr så att man kunde stänga om sig. Fast barnen fick såklart inte vistas där. Mitt i rummet stod en stor vävstol i blanklackad björk, på vilken det hade producerats fler trasmattor än vad huset möjligen kunde beklädas med. Kring väggarna stod säckar av mattor i alla tänkbara färger. I hela huset var det bara vävrummet som var vackert. Som en med mattor ljudisolerad frizon dit man kunde ta flykten om man var den som hade klämt ut de många barnen till livet. Därifrån kunde man titta ut över vackra gröna landskap med betande kor. Från fönstren i vävrummet kunde man rikta blicken förbi de magra hönsen och de många bilvraken som prydde den egna gården, och man kunde mycket väl tänkas uppleva ett eftertraktat lugn och ro. Det var där mamman satt förut, när hon ännu fanns kvar hos dem.

Hon var inte äldst, inte yngst, men den första som blev utan smeknamn. Hon och de två yngre kallades kort och gott för det de hette. Som om det, när det sjunde barnet kom, inte fanns någon ork eller lust kvar för att tänka ut smeknamn. Det fick duga med ett släktnamn för man var så utmattad av alla de tidigare processerna som avlöst varandra med drygt nio månaders mellanrum, där man vänt in och ut på sig själv för att få till en gnutta kärlek riktat mot ännu en mörklockig unge. Hon var den enda som var ljus. Eller ja, det var svårt att veta exakt vilken hårfärg hon hade eftersom håret ställvis var en enda klump av tovade knutar som aldrig tvättats, kammats, eller virats mellan fingrarna. Men det kom inga flera barn nu. Den yngsta

brodern hade precis fyllt två när mamman tog sitt pick och pack och flyttade. Då var hon själv fyra och ett halvt, och nu var hon nästan sju och alldeles van vid att vara utan mamma. Och alldeles van vid att ha en pappa som inte gjorde mycket annat än såg på teve, tömde bruna glasflaskor och vrålade ut sitt missnöje.

Det var hon som hittade hönan i leksaksugnen. Stanken var fruktansvärd. Kroppen var liksom svullen men samtidigt tom och något brunt hade runnit ur den och bildat ett fläckigt mönster. Ögonen var insjunkna och matta och den tunna huden omkring dem alldeles blå. Benen var krökta i konstiga vinklar, som om den sista viloplatsen hade varit alldeles för trång. Hon var inte ensam när hon hittade den, de andra stod alldeles bakom henne. På rad, så som de stod på den tiden, från äldst till yngst. Hon lite framför dem, för hon var den som var modig nog att öppna luckan. De tog hela saken med en klackspark, en fnysning. Hönan var inte mera värd när den återfanns än när den glömdes bort. Den var en obetydlig individ i en flock av likasinnade. Mager och hålögd med knotiga ben. Ingen visste exakt hur många individer som fanns i flocken för de var sällan alla samlade på gården där det fanns lika många buskar och snår som det fanns små bodar, bilsprov och halvt omkullblåsta växthus. En höna hit eller dit orsakade ingen oro. Kanske var de åtta, kanske tio. Kanske hade någon av dem irrat iväg för att leta mask, kanske hade någon tagit sin tillflykt till ett uthus. Kanske var det just så den stackars hönan slutat sina dagar i lekstugans ugn, den hade bara råkat befinna sig där och blev instoppad för att inte frysa och så gick det som det gick. Så när hon fick skulden för den döda hönan fick hon nog av att alltid vara den som beskyldes och började sakteligen fundera på om det inte var dags att hitta en annan plats att husera på. Hon var ett uppfinningsrikt barn som hittade egna vägar där hon stötte på motgångar. Och motgångarna hade varit många, så det var inget nytt med det.

Hon började smyga iväg utan att de andra märkte något. Först små stunder, för att liksom vänja dem. Sedan längre stunder, hon hade en plan. Bara den yngsta brodern tittade efter henne när hon satt gömd och lyssnade ifall de skulle märka att hon saknades. Han liknade henne, var lika nyfiken och skulle bli lika modig bara han fick växa till sig. Han mumlade för sig själv,

ropade prövande hennes namn. Men det kom ingen reaktion, inte från henne och inte från de andra. Snart slutade han ropa, spanade bara tyst och fundersam. De fick ha lekstugan för sig själva. Hon tassade baklänges, hon ville verkligen inte att hela raden följde efter och förstörde hennes plan.

När hon först hade hittat boden var dörren låst, och det hade tagit flera dagar att hitta nyckeln. Hon letade under alla stora stenar som hon orkade lyfta, men där hittade hon bara myror. Hon letade under takkanten, i alla små springor och under utstickande stockar. Till sist letade hon under boden, den stod på fyra stora stenblock, och om man böjde gräset åt sidan och hade en tillräckligt smal arm så kunde man känna efter under själva golvet. Det var där hon hittade den. En rostig gammal nyckel som passade perfekt i hennes hand och i låset. Den dagen blev boden det första som var hennes eget. Hela försommaren hade hon övat sig på att försvinna och hon var rätt säker på att de andra inte längre saknade henne, så när hon klev in i boden klev hon in i en helt ny, tyst och lugn tillvaro.

I boden skapade hon sitt eget krypin, hon delade det med katterna. Det var ett under att hon orkade rubba nyckeln i låset. För att komma in steg hon över en hög tröskel, och innan hon hoppade ner på insidan såg hon till att kila in en liten kilformad tråkloss mellan tröskeln och dörren för att den inte skulle gå i baklås. Tröskeln var alldeles nednött på mitten, av fötter som valt samma avstamp i över hundra år, men nu besökte ingen den längre. Nu var den katternas och hennes. Bodan fungerade som förvaringsplats för gammalt groll som blivit över på gården under långa tider och som inte längre hade någon ägare eller funktion. Där fanns trälådor och kartonger med böcker och julgranspynt. Där fanns gamla byråer fulla av fotografier och där fanns veckotidningar, skor, och till och med en antik takkrona i mässing och glas som hängde från taket i ett hörn men som såklart inte gick att tända. Det enda ljuset kom in genom de små fönstergluggarna på vardera sidan.

Men det som det fanns mest av var trasmattor. Ett helt berg av trasmattor tornade upp sig längs bakre väggen. Där låg de, kastade snarare än rullade, på varandra som en textil mur som vittnade om att något hade mamman minsann åstadkommit i sitt liv.

Det fanns åtminstone tre små kattfamiljer bland mattorna. Katterna använde boden som barnabördshus, där fanns många lämpliga trygga platser, för inga andra människor kom dit numera än hon. Katternas barnsängar var små kojor inne bland de randade trasmattorna. Hon hittade på namn åt dem allihop. Hon pysslade och skötte om dem, lika ivrigt som de nyblivna kattmammorna. Med sin snedvridna omtanke tvingade hon upp deras ögon med ett gammalt hushållspapper som hon spottade på, långt innan naturen ämnat att de skulle öppnas. Hon ville så gärna att de skulle få se det lilla av dagens ljus som sipprade in genom gluggarna. När solen försvann bakom träden om kvällarna blev det mycket mörkare. Vistades hon länge i boden vande sig ögonen och det gjorde inte så mycket. Det skedde lika långsamt som när barndomen rinner ifrån en.

Boden var ombonad på ett sätt som få skulle ha uppskattat. Väggarna var täckta med staplat bråte och golvet av flera lager mattor. När hon inledde sin vistelse där var det bara taket som var tomt, men det började hon genast åtgärda. Hon utforskade allt. En gammal ullsax hittade hon i en låda köksartiklar, och en hel ask med rostiga häftstift i en möjlig kartong med gamla brev. Hon satt vinkelrät på det lilla golvutrymmet och bläddrade bland veckotidningar. Stilla begrundade hon de vackra bilderna av glada, välkammade familjer. Den första bilden hon klippte ut föreställde två små barn med rosetter i håret. De satt på knä framför föräldrarna och höll varann i händerna bredvid en liggande hund. Sen kunde hon inte hejda sig längre. På varje sida fanns nya familjer att klippa ut. Och när hon hade gått igenom den första kartongen byggde hon ett torn av de andra kartongerna för att nå upp till taket. Det tog inte lång stund innan hon hade fyllt det med sin uppfattning av den perfekta familjen. Hon låg länge på det trasmatteklädda golvet och hittade på namn åt dem, och smeknamn. Ända tills det blev för mörkt att urskilja några ansikten.

När projektet med taket var avklarat påbörjade hon nästa. Hon staplade och flyttade om lådor, möbler och mattor för att skapa sig en likadan liten koja som katterna födde sina ungar i. Den skulle var omgärdad på alla sidor och bara ha en liten öppning där hon kunde krypa in. Det tog sin tid, men tid hade hon nu, när ingen längre ropade på henne ens när det var middag. Hon

hade bara tagit för vana att slinka in i stora huset sent om kvällarna när de andra satt bänkade vid teven, och ta för sig av resterna som de lämnat kvar. När kojan var klar kröp hon in för att prova den. Lådorna och mattorna ovanför vinglade till men det verkade hålla och hon kände sig alldeles trygg och ombonad därinne. Hennes egen lilla vrå, i hennes egen bod. Där låg hon och drömde och kikade ut genom en glugg mot taket medan ljuset ännu tillät att hon såg bilderna. Men hon gick alltid in till stora huset om natten och sov en bit från de andra.

Under sensommaren började hon samla på stenar. Hon hade fått för sig att om man samlade tusen vita stenar och låter månljuset träffa dem så kunde ens önskningar gå i uppfyllelse. Hon smög ut på nätterna och letade noga för att kunna urskilja de vita från de grå. Sedan ordnade hon sina stenar i spiral på bodens trasmattegolv, så de blev alldeles som en jungfrudans, och hon tassade försiktigt mellan dem och räknade och räknade, för snart skulle de alla vara på plats. Den yngsta brodern, som sov oroligt, hade utan att hon märkt det börjat smyga efter henne. Han var stolt över att ha listat ut var hon höll hus, men han sa inget till de andra. Hon tog alltid nyckeln med sig in, men han lade märke till kilen under dörren och hade till och med vågat kika in i dörrspringan. Försiktigt smög han tillbaka in i stora huset för han ville inte att hon skulle veta att han hittat hennes gömställe.

När hösten kom var hon glad åt sin lilla koja, när hon kröp in där var hon tätt omsluten och det kändes lite varmare då fastän kvällarna blev kyligare. Hon var klar med stensamlingen och hon tänkte det nog var dags att önska, skulle det fungera skulle hon kanske redan nästa dag befinna sig i en ny familj, finklädd och med borstat hår. Hon kröp in i kojan som var en fyrkantigt liten håla bland mattor och kartonger och hon rymdes bara precis in för hon hade växt en del under sommaren som gått. Kojan började bli obekväm och när hon krumbuktade sig där inne råkade hon knuffa till en av lådorna som fungerade som tak och med upprepade dunsar ramlade hela kojan ihop runtomkring henne. Hon spände kroppen och knuffade allt vad hon orkade, men hur hon än kämpade så rörde sig inte väggarna ur fläcken. Hon andades kort och snabbt. Ett ögonblick visste hon inte om hon skulle ligga blickstill eller ropa på hjälp, men sen ropade hon i alla fall. Det

var tyst i boden. Hennes rop var dovt och hon undrade om det alls hördes genom de tjocka mattorna. Inget svar kom, bara en duns.

Den yngsta brodern, som just den kvällen hade tagit mod till sig och öppnat dörren till boden, stod länge och beundrade hennes konstverk på golvet. Delar av det var täckt av lådor som ramlat ner, men mitt i spiralen såg han nyckeln, men var var hon? Han såg inte till något annat liv än katterna där inne. På håll kunde han höra någon ropa, ett kvavt och konstigt rop, och han tänkte att det var bäst att kila iväg, för tänk om någon av de andra hade följt efter, så förfärligt arg hon skulle bli om han avslöjade hennes hemlighet. Så han vände och skulle snabbt springa ut, men han ramlade på tröskeln och föll pladask ut på trappan och dörren smällde igen bakom honom. Sen sprang han upp till stora huset med blödande knän.

På stentrappan låg den lilla träkilen och dörren var låst. Men det visste hon såklart inte, där hon låg inklämd och räknade till tusen. Hennes andetag blev kortare, luften nådde liksom inte till bottnen av lungorna längre. Hon viskade sin önskan ut i mörket och mattorna gång på gång. Hon önskade att de allihopa skulle komma in där, rumlande och tumlande och högljudda och bråkiga, ta över hennes hemlighet, ja nu välkomnade hon dem allihopa. Hon väntade och lyssnade, vad annat kunde hon göra? Kanske låg hon där hela natten, kanske hela hösten. Förr eller senare måste någon hitta henne. Det var förstås ingen som visste var hon var, men kanske dunsen kom från dörren? Då skulle någon hitta henne snart. Alldeles säkert innan morgonen kom, alldeles säkert innan det blev för lite luft eller hon blev för hungrig eller det blev för kallt. Hon hade samlat tusen stenar, och hon hade önskat, nu var det bara att vänta. Hon var hönan i leksaksugnen, och nu fick vintern komma. De skulle nog hitta henne, framåt våren allra senast.

Hedersomnämmande

Maria Ingman

Jag kommer från Sibbo, och jag jobbar som ansvarig lärare för språkprogrammet svenska vid Akan i Borgå och är också ordkonstledare. Ett liv utan bokstäver och ord har jag svårt att tänka mig; brukar kalla mig språkentusiast. Jag kan inte heller tänka mig ett liv utan hästar. Min fritid fördelar jag mellan djur, natur och litteratur.

Vågen

Han kollade snabbt sin telefon medan han sprang trapporna ner till parkeringshuset. Han tog aldrig hissen, varken upp eller ner. Lite EE, everyday exercise. Fem meddelanden påWhatsappen, alla från Cecilia. ”Läser dem medan jag kör”, sa han nästan högt till sig själv. Sparar tid. Han borde ju ännu hinna via köttrokeriet på hemvägen. Han klickade på telefonappen och såg lamporna på bilen blinka till svar. Han var väntad.

Julius Rusk slängde av sig jackan och svingade sig in i den svarta Teslan. Det var redan mörkt ute och de våta gatorna blänkte svagt i orange. Han klickade fram Cecilias meddelanden på pekskärmen, delade skärmen i två fönster och började, samtidigt som bilen vant följde eftermiddagstrafiken, skriva in inköpslistan på Excel. Han började med grönsaker och frukt, och så gick han i tankarna redan runt i den stora marketen hylla för hylla och njöt av att se hur de kommande inköpen fyllde cellerna och staplarna i programmet.

”Julle, du måste vara med på mötet i morgon med näringsterapeuten. Det är ett FAMILJEmöte.” skrev Cecilia i sitt första meddelande. Julius spände underkäken och blev irriterad på hennes sätt att skriva. Och på versalerna i FAMILJ. Det fanns ju ingen sådan. Hon hade dessutom en irriterande ovana att skicka meddelanden separat, fastän de allt som oftast gällde samma sak.

Så ostrukturerad i sina tankar, tänkte han. Han läste snabbt vidare. ”Klockan 8.15.” ”Om du inte kan komma, får du ta det via Teams.” ”Hon hade gått ner igen.” ”Min terapeut sa dessutom idag att det finns en massa ny forskning om pappornas roll när det gäller den här sjukdomen.”

Julius hade en mycket bestämd åsikt vad gällde det som Cecilia kallade Vegas ätstörning. Det fanns ingen sjukdom, inte heller någon störning. Vilket helfånigt ord förresten, störning. Vega, pappas lilla sjöjungfru och balettdansös, 16 år. I det samma svängde han in på hypermarketens parkering och lät Teslan parkera sig in i rutan. ”Fina pipor”, myste Julle åt de perfekta avstånden Teslan lade i proportion till rutans vita streck, och kom i det samma på att han nu på samma gång skulle se till att köpa en egen våg åt flickan. En rejäl digital personvåg i någon flashig färg. Vilket jäkla trams att inte låta ungen väga sig. I alla världsliga tider har man ju vägt sig för att hålla koll. Julius vägde sig varje morgon, det hade han gjort så länge han kom ihåg.

Julius Rusk hade koll, hade alltid haft. Han hade det fortfarande, trots Cecilias plötsliga svek och skilsmässan. Under en bråkdel av en vecka hade kontrollen kanske lite sviktat. Då hade han känt sig nere, hade faktiskt stannat hemma några dagar från jobbet. Sedan hade han karpat upp sig, hämtat isborren och försiktigt tagit sig ner för de is- och snötäckta trappstegen till stranden och ut på isen i viken. Efter att ha pimplat upp några abborrar hade han känt sig normal igen.

Cecilia, eller Cessi som hon nuförtiden kallade sig, hade helt enkelt flippat ut. På annandag jul hade hon klagat över huvudvärk och stannat hemma i soffan och han fick ensam åka i väg till föräldrarna på middag. Han hade kollat sin telefon precis då han skar upp laxen och fått upp meddelandet av Cecilia. Minnet framkallade bilden av fiskfettet som glimrade på knivseggen då han läste meddelandet. Hon skrev att hon inte orkar längre, åker till en kompis, kommer och hämtar grejerna senare. Vega vet, hade det stått i det andra meddelandet. Han hade ringt och lämnat meddelanden, men inte fått något svar.

Han hade frågat Vega också. Hon hade inte sagt mycket, bara mumlat något om att mamma måste vila och att vi får ta det sen.

Vi tog det aldrig sen. Varken med Vega eller med Cecilia. Cecilia ringde nästa dag, lät lugn på rösten och sa att hon kommer och hämtar saker på veckoslutet. Har hyrt paketbil. Och flytthjälp. Hon ska bo kollektivt, bo med människor som förstår henne. Och förstår Vega.

Julius hade gjort allt. Han hade kalkylerat, han hade argumenterat, han hade försökt övertala och till och med vädjat. Han hade suttit uppe en natt och skrivit tabeller över möjliga orsakssammanhang och listat problem och naturligtvis klurat ut lösningar, men Cecilia hade varit hård och beslutsam. Det var slut. Julius fick aldrig möjlighet till en exit-strategi, det tänkte han aldrig förlåta.

Cessi tänkte ägna sig åt naturkosmetik. Sälja åt rika kvinnor som gärna vill platsa in i det globala gröntänket. Kvinnor som har tid att sitta i sina strama Artek soffor och dutta serum på redan slappa ögonlock. Blåbär, havtorn och lingon pressade, krossade och renade i all oändligt och så satt man där med 5 ml ekologiskt rättfärdigad skönhet i en liten glasampull. Tvåhundra euro var inte mycket för den känslan. Cecilia hade å andra sidan alltid lutat lite, som en halvvuxen björk i vindbyarna ute på udden, åt vagt flummiga tankesätt. Sen gick hon ju in för allt till hundra procent.

Julius kom att tänka på den gången för några år sedan när Cecilia hade fått för sig att arrangera trädadoptioner. Pappa hade ju skogsareal så det räckte och blev över. Även till adoption. Tanken var att få vanliga människor att adoptera ett träd som de sen kunde besöka när de ville. De fick någonting som liknade en födelseattest och berättelser om trädets växtplats, familj och släktingar. Träden hade namn, ja både för- och efternamn och det fanns liksom inte någon hejd på allt Cecilia hittade på i anslutning till adoptionerna.

Sedan hade hon plötsligt en dag bara meddelat att nu skall hon vara mera hemma, Vega behöver det.

Han gasade på lite extra för att hinna kurva in via kötttrökeriet. De hade en egen hemlig blandning av al- och enflis och hade alltid ett brett urval av vilt. Nu väntade hans beställning av hjortsalami. Han och Cecilia hade aldrig riktigt passat ihop matmässigt, tänkte han småsurt. En gång hade hon

faktiskt sårat honom djupt med att säga att hon inte tyckte att hans stereotyp maskulina matvanor passade ihop med hans Excel-händer. Den satt. En skalpellvass, kastrerande replik. Han hade inte pratat med henne på en vecka efter det snittet i hans manlighet.

Allt är Cecilias fel, tänkte Julius samtidigt som han försiktigt lyfte in det vakuumförpackade köttet i Teslan. Han ringde upp Cecilias nummer. Hon svarade efter nio signaler: "Ja, hej", sa hon med snabb röst. "Hej, det är jag. Tänkte bara ringa och säga att jag hämtar Vega på eftermiddagen i morgon direkt efter skolan", hann Julius säga innan han blev avbruten av Cecilia. "Hon kan inte komma", svarade Cecilia. "Hon går bara ner hos dig och så följer du inte motionsförbudet. Hon får ju bara vara 15 minuter ute." Cecilias röst var hård och ful. Julius tänkte ännu en gång försöka få Cecilia att förstå. "Vi har alltid motionerat i vår släkt, alla är sportiga och smala. Hon brås på Ruskarna, sidu." Hon växer ju, blir säkert lika lång som sin faster ska du få se." Han drog efter andan och fortsatte med lite lugnare röst.

"Jag köpte just en våg åt henne i Prisma, den är lilafärgad och man kan ställa in den så att den spelar *We are the champions* när man är på sin målvikt. Det var tyst i andra änden. Cecilia hade avslutat.

Efter en stund kom meddelandet. "Du är en idiot. Vega har en svår psykisk sjukdom, hon kan dö. *We are the champions*." Allt i ett enda meddelande.

Julius körde vidare hemåt. Det hade hunnit bli rejält mörkt. Vindrutetorkarna intervalltorkade och utetemperaturen visade -2. I år lekte vintern med våren på ett nästan oförskämt sätt. Den gulaktiga snön låg kvar i uppgivna högar vid vägrenen och plötsligt påminde det honom om det utsmetade smör som Vega hade kletat under tallrikskanten en gång när de åt. Hon hade skrattat bort det hela och sagt att hon i misstag tagit en för stor smörklick på brödet. Tänk om allt som Cecilia berättat stämde? Gömda smörgåsar i ärmarna, utkletad yoghurt på magen under skjortan. Att hon tankade två liter vatten före vägningarna på sjukhuset. Men knappast, Ruskarna är strongly virke, lugnade han sig själv, men hade en svag obehagskänsla kvar. För mycket stillasittande idag, konstaterade han sen för sig själv och beslöt sig för att ta den sedvanliga sjukkilometern runt

Barkviken när han kom hem. Att vädret var ruskigt, var ju ett skämt som blivit som en slogan redan under armétiden.

Plötsligt bytte det snöblandade regnet konsistens och blev mer och mer snö. Teslans torkare smattrade mot vindrutan och snöyrans omslöt Julius och Teslan i en ogenomtränglig kapsel. Han blev rädd, såg absolut ingenting, vägen var försvunnen och han hörde nästan ljudet av adrenalinet som sprutade in i blodomloppet. Bilen kröp fram och Julius hade inte en aning om var vägrenen fanns. Var han i den motkommande filen? Kör någon snart på honom bakifrån? Han fortsatte att krypa fram och då kom smällen.

Han stannade bilen och fick upp dörren som vinden slet tag i. Det kändes nästan skönt med snönålarna som träffade ansiktet. Klaustrofobin som han hade känt inne i bilen lättade och han drog i sig syret i stormbyarna. Det låg någonting mörkt vid vägrenen. Inte alltför stort, en hund? Han gick närmare och böjde sig ner. Ett rådjur, det levde. Djurets näsborrar var vidgade och det rann lite blod från ett sår i djurets panna. Djuret låg helt stilla.

Han kommer aldrig att förstå eller kunna förklara det han gjorde sen. Utan att tveka en sekund öppnar Julius bilens baklucka. Han tar tag i den bruna hundfilten som ligger där bredvid den vakuumförpackade hjortsalamin, sveper försiktigt filten om rådjuret och lyfter in det lilla djuret i bilen. Sedan kör han hemåt. Lika skrämmande snabbt som snöyrans började, har den nu upphört. Vägen lyser mjuk och trygg framför honom och han känner sig ren, lugn och varm. Nu är det bara 12 kilometer kvar hem till Barkviken.

En stund senare kör han in på gården, lamporna tänds automatiskt och garagedörren öppnar han med ett klick på telefonen. Målmedvetet stiger han ur bilen, öppnar bakluckan och ser ner på det lilla djuret. Han lyfter ner filten med den smala kroppen på golvet och sätter sig ner bredvid djuret som tittar på honom med sina stora och oändligt vackra ögon med långa, tätögonfransar. Hårremmen är våt, blodet från det lilla såret i pannan har koagulerat. Benen är tunna som små cigariller och de små klövarna blänker som färsk lakrits i det klara ljusskenet i garaget.

Plötsligt ser han Vega framför sig. Hennes brunbrända smala ben i de svarta ballerinatossorna på roddbåtens durk. Hennes stora ögon som

koncentrerat möter hans blick medan han förklarar och visar skillnaden mellan att hopa och ro. Det hade varit en tidig julimorgon med ett magiskt ljus. Inte en endaste våg hade andats på vattenytan. Hur gammal kan Vega ha varit? Kanske sex eller sju? Det är någonting högtidligt med att få lära någon att ro, man överränner liksom en gåva av trygghet som har gått i arv sedan urminnes tider. Julius ryckte till, hade han somnat? Djuret låg med sänkt huvud bredvid honom, fortfarande alldeles stilla. Han måste ringa Mårten.

Om Julius hade haft tid för en vän i livet, så hade det varit någon som Mårten. De hade gått på samma klass i gymnasiet. Efter studenten hade det blivit veterinärmedicinska för Mårten och Julius själv hade ju valt Hanken. De hade träffats på nytt efter många år, först när Julius och Cecilia flyttat ut till Barkviken. Mårten titulerade sig landsortsveterinär och hade en liten mottagning i byn. Mårten och Julius hade setts sporadiskt under åren, de hade golfat nu och då, seglat ett par gånger, grillat och druckit whiskey.

”Mårten Asp”, svarade Mårten. Han drog alltid ihop förnamnet så det lät mer som Mårasp, när han svarade. ”Det är Julle här hej, hördu, jag har hamnat i en lite besvärlig situation”. Jag har ett rådjur här och jag sku nog behöva lite hjälp”, sa Julius i en enda utandning, så att hans röst bröts lite på slutet eftersom syret tog slut. ”Nå sidu, morjens Rusken, de e rikit länge sen. Har du hittat ett rådjur i Barkviken?” Mårten lät nästan lite smått road, tänkte Julius. ”Ja hördu, det är så att jag körde på, ja nästan körde på det här djuret på vägen och ja, jag tänkte väl att det är bäst att ta djuret med hem. Man e ju int nån smitare int, sidu”, sa Julius.” ”Hördu, jag kommer över”, svarade Mårten lugnt men Julius hörde på hans röst att han nog redan var på väg.

Det räckte inte mer än en kvart så körde Mårten in på gården och Julius steg upp på domnade ben för att ta emot honom. Han hade suttit bredvid djuret som hade legat så stilla, så stilla bredvid honom att han hade börjat fundera på om djuret trots allt var allvarligt skadat på något sätt och höll på att dö. Mårten klev in med sin slitna läkarväska i handen. Han tittade på djuret och sedan på Julius med så många frågor i sin blick att Julius kände sig som om han befann sig på andra klass i skolan med ogjord hemläxa. ”Du har ett

smaldjur i garaget, hur i all världen?” sa Mårten och satte sig ner på knä bredvid djuret. ”Vadå smaldjur, det är ju ett rådjur”, var det enda Julius fick ur sig. Mårten tog god tid på sig, undersökte djuret noggrant, kollade slemhinnorna, palperade benen, lade stetoskopet mot flera olika punkter på djurets bröstorg, och steg sen upp och vände sig mot Julius. ”Ja, hördu Rusken, smaldjur kallas dom här. Det är en hona som inte ännu fött. En ung tjej liksom. Verkar vara i skick om man nu bortser från chocken.”

”Hur kan djuret vara så stilla, bara ligga så lugnt, om det är som du säger att det inte är skadat?” frågade Julius medan han tänkte på ordet ”smaldjur” Mårten förklarade: ”Hon har accepterat sin situation. Det lönar sig inte att ödsla energi på att försöka fly. När hotet blir för stort är chansen att man överlever större om man är osynlig. Så gör dom, flyktdjuren.” ”Jaha, ja, inte som vi rovdjur då som slåss.” svarade Julius. ”Nåjo, inte är vi människor ju heller rena rovdjur, det finns nog mycket flyktdjursbeteende i många av oss också”, sa Mårten fundersamt. ”När stressen blir för stor springer vissa av oss utav bara helvete och andra blir totalt paralyserade för att de inte vet hur de ska ta sig ur situationen.”

Han lyfte med ömhet i sina rörelser upp den lilla rådjurskroppen. ”Nu bär vi den här tjejen bort till skogsbrynet, så får hon i lugn och ro känna att hon är befriad från skiten och kan fortsätta leva.” De gick i ett kort följe mot skogsbrynet, Mårten först med rådjuret i famnen och sedan Julius som bar på sina tankar. Stämningen blev nästan andaktsfull när de lade ner djuret under en stor gran.

”Ja hej då, ring i morgon och berätta sen om hon är borta. Fast det kan jag garantera att hon är”, skrattade Mårten när han gick mot bilen.

När Mårten hade åkt gick Julius tillbaka in i garaget, öppnade bildörren och tog fram påsen med den fina vågen han hade köpt till Vega. Vega, smaldjuret. Tunn, nästan osynlig. Han tog förpackningen med vågen och öppnade locket till avfallskärlet. Vågen splittrades. Hans hjärna spelade ofrivilligt upp den andra versraden i refrängen; *We'll keep on fighting till the end.*

Hedersomnämmande

Anna-Sofia Nylund

Jag är en mångsysslande konstnär och gör mest konstfilm och performance. Jag har alltid skrivit; dagbok, essäer, artiklar, performancetexter, konstfilmsmanus och dikter för skrivbordslådan. Efter att jag medverkat i Skriftskolan 2023–2024 så vågade jag skriva lite fiktivt igen. Jag är hemma från Jakobstad och bosatt i Helsingfors.

Andras liv

Min beniga rumpa skaver mot den hårda graniten under mig, jag byter ställning och gräver fram en cigarett ur min randiga handväska som jag beställt via en Instagram annons. Jag sitter på en klippa vid Pissviken, som stället kallas i folkmun. Pissviken är områdets lokala badplats som man söker sig till om man snabbt vill ha ett svalkande dopp. Här hittar man gåsbajs bland sandkornen och Grönslicken bildar öar i det annars rätt så klara vattnet. I buskagen intill den lilla strandremsan luktar det piss, därav smeknamnet, eftersom de flesta använder den som toalett. Det är en ovanligt het dag för att vara slutet av maj och trots att det bara är tisdag så är jag inte ensam.

Nedanför mig på en klippavsats sitter ett ungt par tätt intill varandra med en själ hängande över sina huvuden. Det ser ut som en pastisch av Rene Magrittes kärlekspår *Les Amants* (De älskande) och jag undrar om det faktiskt är en slump att de sitter så. Just då plockar tjejen fram sin telefon och tar ett självporträtt. Jag tänder cigaretten, sträcker på fötterna och byter ställning igen.

På den smala strandremsan sitter en man på sin handduk, bredvid honom gräver en liten pojke i sanden. Pappan som har rufsigt hår och glasögon ser på pojken med öm blick och säger någonting uppmuntrande. Pojken lassar

sand i en liten hink och vänder den upp och ner och slår med spaden på plasten. ”Älä tule paha kakku tule hyvä kakku”, eller som min Ella skulle säga “Pata pata pata kakka kakka kakka”. Barnet söndrar förtjust sandkakan och pappan skrattar och gör om hela proceduren igen. Jag försöker tänka hur pappan skulle se ut i min säng, nyknulad och rufsig - men jag inser att det är sättet han förhåller sig till barnet som gör honom sympatisk och därmed attraktiv.

Ett högljutt skratt får mig att titta mot vattnet. En kvinna sitter bredbent på en sten klädd i en blommig baddräkt som knappt täcker de väldiga brösten, bredvid henne sitter en stor Sankt Bernhardshund och flåsar i värmen. En blek, småfet man simmar omkring med en mycket liten hund på ryggen, kanske en dvärgpudel. Det ser komiskt ut när hunden trampar med sina små tassar på den stora ryggen. Kvinnan skrattar förtjust åt dem. Mannen stiger upp och går fram till kvinnan och hunden. Han håller den lilla dvärgpudeln i famnen och låter Sankt Bernhardshunden snusa på den. Dvärgpudeln viftar på svansen och får till ett skall. ”Kan du föreställa den här på min rygg?”, skrattar kvinnan och pekar på sin gigantiska hund.

En person i dopklänning uppenbarar plötsligt sig på stigen mellan buskarna som leder till vattnet. I sina armar bär hon ett vitt tygstycke och hon går högtidligt mot havet med tyget varsamt i famnen som om hon skulle hålla i en liten bebis. Paret på klippan, pojken och pappan och hundägarna stannar alla upp och följer med händelsen. En svettig man med keps och ärmlös t-skjorta flåsar efter henne med en mobiltelefon fäst på en gimbal. Han filmar hela tiden kvinnan. Hon går långsamt ner i vattnet och placerar tygstycket så att det flyter lekfullt på vattenytan. Hon står en liten stund och betraktar det flytande tyget, sen tittar hon på fotografen och säger ”tack”. Mannen slutar filma, han tar av sig kepsen och torkar svetten från pannan med handryggen. Kvinnan går raskt upp ur vattnet med tyget obrytt släpande längs ytan.

Tänk att vända från något heligt till bekymmerslöst så snabbt, tänker jag och fimpas cigaretten mot bergytan. Den lämnar en sotig fläck efter sig. Jag stiger upp och går försiktigt ner för klipporna och kastar mig snabbt i havet innan jag hinner notera hur kallt det är. Jag tar några simtag, algerna känns

obehagliga på mina smalben. När jag kliver upp på klippatsen har två berusade män satt sig lite för nära min handduk. Jag nappar åt mig handduken och flyttar mig en bit ifrån dem. Männen dricker öl och tar ingen notis om mig. Den som är lite smalare av dem, har ett stort kors tatuerat på överarmen och en bakochframvänd keps - är det fortfarande andra än barn som har den så? tänker jag. Hans ögon är glansiga och han pratar lite osammanhängande. Jag har svårt att avgöra om han bara är alkoholberusad eller påverkad av någonting annat. Den andra lite bredare killen, hummar ointresserat och halsar sin öl, stiger upp och går iväg mot pissbuskarna. Jag tar fram en till cigarett och letar i min handväska efter tändaren. ”Yo” jag tittar upp och den smala killen viftar med sin tändare. Han kastar den mot mig och jag lyckas få tag i den med bara en hand. ”Snyggt”, säger han.

Han frågar om han får göra mig sällskap och utan att vänta på svar sätter han sig lite närmare mig och börjar prata. ”Den här tatueringen”, säger han och pekar på det stora korset på överarmen, ”gjorde jag efter att min dotter föddes, hon är fem år nu.” Jag tittar på tatueringen och ser att där står ett suddigt namn intill korset, Mirella. Han skrattar åt mitt försök att tyda namnet och säger att han var påverkad när han gjorde tatueringen, därför blev det inte särskilt bra. Han undrar om jag har barn, jag hinner nicka innan han fortsätter berätta att hans dotter bor i Spanien med sin mamma. Han har inte träffat henne på länge, han väntar nämligen på en dom som han vet kommer att leda till fängelse. Detta för att han har rånat en guldaffär i Sörnäs under en drogtripp. ”Jag älskar Jesus, pengar och droger”, säger han och dricker upp den sista slurken av sin öl. Han tar fram en ny ur sin ryggsäck och erbjuder mig en. Jag tar emot den, den känns varm men pyser inbjudande när jag öppnar den. Han vet hur det är att sitta inne, fortsätter han, det här kommer att bli hans tredje gång. Han tittar på mig och nu ser jag att han har bruna ögon som förmedlar värme. ”Jag har ett gott hjärta ändå, det säger min mamma”, ler han. Han frågar vad jag jobbar med och när jag berättar att jag är regissör säger han finurligt att han är bra på att skådespela. ”När jag bodde på ett nyktert boende tog jag droger varje dag och ljög om det”, flinar han. ”Alla där trodde på mig”. Hans kompis

kommer tillbaka från buskarna med telefonen i handen "Heikki är vid torget, vi måste gå".

Mitt sällskap stiger upp, vinglar till och ler brett. "Det var trevligt att träffas", säger han och bugar lätt. "Behåll tändaren".

Jag tittar ner mot stranden igen och pappan och pojken har nu fått sällskap av pojkens höggravida mamma. Pojken har gått ut i vattnet som når till hans knän och mamman varnar honom att gå längre ut och håller hela tiden ett öga på pojken samtidigt som hon är inne i en intensiv diskussion med pappan. Hon gestikulerar med händerna och jag hör inte vad hon säger men hon verkar upprörd. Pojken faller omkull i vattnet och får en kallsup och börjar gråta, pappan är snabbt som en pil framme och lyfter upp honom i famnen. Mamman stiger mödosamt upp och tar den gråtande pojken från pappan, hon tröstar pojken samtidigt som hon spänner ögonen i pappan bakom pojkens rygg. Jag tittar på min telefon, klockan är 17.33, jag har tre missade samtal, ett från förskolan och två från Peik. Det är dags att gå.

I parken på väg hem stöter jag på en förälder från förskolan som jag inte känner särskilt bra. Jag nickar snabbt och är på väg att passera henne när hon säger mitt namn. "Jaana, visst var det så? Förlåt, men kan du snabbt kolla Maximilian medan jag springer in på toaletten, jag bor där uppe", säger hon och pekar på ett fönster med gula gardiner.

"Såklart" svarar jag och föräldern vänder sig mot Maximilian som sitter och leker med en traktor i sandlådan.

"Mamma går bara in och kissar, jag kommer strax, Ellas mamma är här om du behöver något". När hon rusat iväg står jag kvar och tittar på Maximilian. Han kör med sin traktor och gör ljudet med läpparna. Han stannar upp och tittar på mig.

"Var är Ella?".

"Hon är hemma med sin pappa".

"Varför då? Jag svarar inte utan sätter mig ner vid sandlådskanten och börjar fylla en hink med sand. Jag vänder den upp och ner och klappar på hinken. Maximilian stannar upp i sin lek och tittar förvåntansfullt på medan jag lossar på hinken och en perfekt sandkaka uppenbarar sig. Genast tar han traktorn och kör den ljudligt rakt in i kakan så att den går sönder.

"Igen", säger han ivrigt.

"Maximilian, inte ska du söndra andras kakor" säger plötsligt hans mamma som ljudlöst har uppenbarat sig bakom mig. Maximilian fortsätter oberört att gräva i sanden med traktorn.

"Ibland undrar jag om det är nåt fel på honom, suckar mamman, nu på engelska så att Maximilian inte ska förstå. "Han har ingen bra mansroll att se upp till och de säger på dagis att han är bråkar med andra barn. Jag vet inte. Hans pappa, Matts, lämnade oss för ett år sen för en annan kvinna och sedan dess har jag haft fullt ansvar. Matts hämtar Max ibland på veckosluten, men när han kommer därifrån är han helt upp och ner och bara skriker. Han får titta på film och äta hur mycket godis han vill med sin pappa och så säger han fula ord som jag aldrig lärt honom. Matts har ett våldsamt humör och tappar tålamodet av minsta lilla sak. En gång lämnade han av honom gråtande hos mig, just när jag för en gång skull var på väg ut på fest med min kompis. Maximilian hade inte velat släcka tvn och gå och lägga sig och istället börjat kasta leksaker omkring sig och Matts lösning var att föra honom till mig. Men jag kan ju inte ta bort honom från sin pappa heller. Jag vet inte", suckar hon.

Jag känner nåt komma flygande mot min kind och märker att Maximilian kastar sand mot oss.

"Maximilian!" säger mamman upprört och ber mig så mycket om ursäkt. "Så där får man inte göra". Hon lyfter upp honom ur sandlådan och han börjar genast skrika.

"Nu får vi gå hem lilla vännen", säger hon samlat. Hon försöker plocka upp traktorn, spadar och hinkar med ena handen medan hon håller i det skrikande barnet i den andra. Jag böjer mig ner och hjälper till.

"Behöver du hjälp hem?" frågar jag men hon nekar bestämt och meddelar att hon är van. Hon går iväg mot huset med Maximilian under ena armen och leksakerna i den andra. Jag bestämmer mig för att promenera till höger istället för hem.

Jag går in på en karaokebar, klockan är sex och jag är den enda gästen. I baren jobbar en ung kvinna vars armar är utsmyckade med blommiga tatueringar. Hon har på sig en ljusblå sommarklänning med djup v-ringning och bringan pryds av en stor fjäril. Hon har någonting rastlöst men

jovialiskt över sig. Jag beställer en öl och sätter mig vid ett bord nära baren. Ett gäng kvinnor i 30-årsåldern kommer in i festliga kläder, en av dem har en t-tröja med texten "Nobodys wife", när de går mot baren ser jag att det står "yet" på ryggen. En av dem beställer en bricka med hotshots och en annan läser av karaokebarens qr-kod på sin telefon och söker fram en låt. Snart ropar bartendern lite för ivrigt upp "Bananflickorna, med låten Aikuinen nainen". En av kvinnorna ger förtjust mikrofonen åt den blivande bruden och de andra hejar på, hon låtsas protestera men jag ser att hon redan har hybris. Den blivande bruden börjar sjunga falskt och högt och de andra tjejerna ställer sig bakom henne och sjunger med i refrängen. "Jag vill inte ta ifrån dig din frihet/ Jag vill inte begränsa din självständighet/ Jag behöver dig som en hjärtevän/ Jag är en vuxen kvinna/ Vi delar allt/ Vi stöder varandra/ En vuxen kvinna vet kärlekens värde." Bananflickorna börjar spontant göra likadana dansrörelser och håller show för en obefintlig publik. När låten är slut skriker vännerna och klappar i händerna åt den blivande bruden.

En man i cirka 50-årsåldern i kavaj står nu vid baren, han applåderar och busvisslar åt möhippegänget. Bartendern tar mikrofonen och säger "tack till...Bananflickorna!".

Kvinnorna dricker hastigt upp sina hotshots och lämnar baren. Mannen beställer in två gin and tonic och ger den ena åt mig. Han förklarar att han har en grej för karaokebarer, han älskar glädjen och entusiasmen som sången ger. Han reser mycket i sitt jobb och i varje ny stad han besöker letar han upp en karaokebar, han sjunger inte själv men han njuter av att se andra göra det. Jag får veta att han bor i London, där har han familj – en fru och två tonåringar, han ser dem alltför sällan eftersom han jobbar så mycket. När han väl träffar dem tjar tonårsdöttrarna bara om dyra märkeskläder – de har till och med efterapat hans frus sätt att tala till honom. De kallar honom Mike istället för pappa – han heter nämligen Mikko, när de vill ha någonting lägger de på en tillgjord röst och säger: "Om jag bara skulle få den där handväskan från Balenciaga skulle mitt liv vara perfekt, Mike". Han undrar om jag vet hur mycket en väska från Balenciaga kostar och jag skakar på huvudet. "Runt 3000 euro" säger han då och väntar

på min reaktion, av artighet låtsas jag se förfärad ut. Han jobbar som finanskonsult för olika företag och är i Finland på jobbresa. "Vad jobbar du med?", frågar han. Men innan jag har hunnit svara börjar han gissa. "Låt mig se, du gör någonting inom kultur". Han synar mig från topp till tå. Jag är klädd i ganska vanliga kläder. En knälång, lös maxiklänning och bekväma gymnastikskor och tennisstumpor. På huvudet har jag en keps med en grön smilis och mitt långa hår är flätat under den. Det är kanske smilisen som får honom att utbrista "Konstnär!". Utan att ta reda på om han har rätt börjar han beklaga sig över att konstnärer verkligen är dåliga på att sälja sig själva. I sitt jobb har han nämligen träffat massor av företagare som gärna skulle investera och stödja bra konst. Han själv skulle också gärna stödja konst – så länge det inte är frågan om någon form av menskonst. Det är bara det att han aldrig har blivit tillfrågad. Jag drar fram en cigarett ur väskan och ursäktar mig och går ut på terrassen för att röka.

Jag tittar på min telefon igen och har nu fem missade samtal och ett meddelande mottaget: "Var är du? De ringde från dagis, hämtade Ella. Hör av dig". Jag släcker skärmen som nu visar 19.47 och tar ett bloss. Bartendern kommer ut och rullar en cigarett. "Säg bara om han stör. Hans fru lämnade honom för ett år sen och sen dess har han varit stammis här. Han är helt harmlös, bara lite lost". Jag nickar förstående.

Jag går de 1200 meterna hem. Utanför huset röker jag min sista cigarett. Jag öppnar dörren och istället för hissen tar jag trapporna fem våningar upp. Jag låser försiktigt upp dörren för att inte väcka Ella som förhoppningsvis sover.

Peik sitter vid köksbordet med en kopp te i handen. Han ser på mig med glansiga ögon och jag möter tyst hans blick. Han tar ett djupt andetag och säger: "Det är nu du lämnar mig". Min mun öppnar sig och innan jag hinner forma ordet inser jag att det är just det jag gör.

Tidigare prismottagare i Solveig von Schoultz-tävlingen

2024 DIKTER	
I	Aja Lund
II	Sofia Rönn
III	Lotta Djupsund
Hedersomnämmande	Sandra Holmqvist Sofia Östman

2023 NOVELLER	
I	Ulrika Nettelblad
II	Jessika Kriss Holmlund
III	Marie Metso
Hedersomnämmande	Johanna Dikert Synnöve Rabb

2022 DIKTER	
I	Tiina Pitkäljärvi
II	Ricky Lindén
III	Hannele Luhtasela
Hedersomnämmande	Valter Holmström Julia Åman

2021 NOVELLER	
I	Louise Agnesdotter
II	Michael Hancock
III	Barbro Björkfelt
Hedersomnämndande	Marie Metso Ida Ståhl

2022 DIKTER	
I	Annakaisa Suni
II	Gunilla Malm
III	Sara Ebersson
Hedersomnämndande	Emma Kancos Sara Nyman

2019 NOVELLER	
I	Otto Donner, Helsingfors
II	Cecilia Langels, Vasa
III	Marika Aminoff-Sundell, Esbo
Hedersomnämmande	Eva Höglund, Åbo Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo

2018 DIKTER	
I	Ann-Charlotte Palmgren, Åbo
II	Isabella Grüssner-Sarling, Pälseböle
III	Johanna Evenson, Hammarland
Hedersomnämmande	Louise Agnesdotter, Helsingfors Eva Spikbacka, Hägersten, Sverige

2017 NOVELLER	
I	Mats Backström, Jakobstad
II	Maria Kallio, Korsholm
III	Ulrika Hansson, Helsingfors
Hedersomnämmande	Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo Evelina Wilson, Esbo

2016 DIKTER	
I	Rickard Eklund, Vörå
II	Malin Slotte, Helsingfors
III	Camilla Thelestam, Helsingfors
Hedersomnämmande	Bodil Granö, Esbo Linda Smith, Åland

2015 NOVELLER	
I	Susann Uggeldahl, Esbo
II	Maria Rönnqvist, Jakobstad
III	John Christian Nordman, Pörtom
Hedersomnämmande	Nina Brander Källman, Östhammar Johan Fagerudd, Vasa

2014 DIKTER	
I	Sebastian Johans, Uppsala/Mariehamn
II	Åsa-Maria Berg-Levinsson, Fristad
III	Lisa Sjöholm, Stockholm
Hedersomnämmande	Margaretha Sillander, Malax Linda Smith, Sund

2013 NOVELLER	
I	Ann-Sofi Carlsson, Vasa
II	Solveig Eriksson, Helsingfors
III	Ann-Christine Snickars, Åbo
Hedersomnämmande	Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo Iris Backlund, Esbo

2012 DIKTER	
I	Karin Erlandsson, Mariehamn
II	Sonja Nyström, Åbo
III	Kristian Brunell, Jakobstad
Hedersomnämmande	Lotta Sanhaie, Helsingfors Ann-Christine Snickars, Åbo

2011 NOVELLER	
I	Ulf Överfors, Jakobstad
II	Ann-Helen Berg, Åbo
III	Ida Fellman, Helsingfors
Hedersomnämmande	Sonja Ahlfors Maria Ingman, Sibbo

2010 DIKTER	
I	Katarina Schmidt, Helsingfors
II	Lotta Wilenius, Karis
III	Ulrika Gustafsson, Hägersten
Hedersomnämmande	Johanna Boholm, Jomala Aysha Andersson, Helsingfors

2009 NOVELLER	
I	Solveig Eriksson, Helsingfors
II	Iris Backlund, Esbo och Maria Lönnberg, Esbo
III	Maria Grundvall, Helsingfors
Hedersomnämmande	Anna Olsoni-Broman, Sibbo

2008 DIKTER	
I	Katarina von Numers.Ekman, Kyrkslätt
II	Christel Sundqvist, Vasa
III	Katherine Laurent, Åbo
Hedersomnämnd	Mia Frank, Åbo

2007 NOVELLER	
I	Katherine Laurent, Åbo
II	Monica Fjällström, Pargas
III	Monica Cleve, Helsingfors
Hedersomnämmande	Susann Uggeldahl, Esbo Christel Sundqvist, Vasa

2006 DIKTER	
I	Utdelades inte
II	Mary Kuusisto, Ekenäs
III	Rebecca Crichton-Nylund, Kuevlax
Hedersomnämmande	Kitty Wright, Kimito

2005 NOVELLER	
I	Mia Franck, Åbo
II	Olav Lönnbäck, Karleby
III	Camilla Ahlström-Taavitsainen, Helsingfors
Hedersomnämmande	Mikael Henriksson, Borgå Katherine Laurent, Åbo Puck Sumelius, Helsingfors

2004 DIKTER	
I	Anna Gullichsen, Sjunedå
II	Gun Andersson/©n-Wilhelms, Pedersöre
III	Camilla Lindberg, Tenala
Hedersomnämmande	Helena Kallio, Fiskars Maria Lönnberg, Esbo

SOLVEIG VON SCHOULTZ (1907–1996) nådde konstnärligt mästernivå både som lyriker och som novellist. Hon debuterade år 1932 med ungdomsromanen *Petra* och silverapan, som följdes av romanen *December* fem år senare. Hennes första diktsamling *Min timme* utkom 1940. Kriget hade stor betydelse för henne, liksom för många av de kvinnliga författare som debuterade på 1930-talet, vilket framgår av den

självbiografiska *Längs vattenbrynet* från 1992. Litteraturkritiken har i efterhand uppmärksammat att von Schoultz vid tiden för sin debut drogs till modernismen, som i början av 1940-talet var mycket omstridd.

Inom litteratur- och kvinnoforskningen har man fäst uppmärksamhet vid att von Schoultz utforskade "samhällsmodern" – en kvinnotyp som ofta förekommer i kvinnotexter från kriget och efterkrigstiden. Solveig von Schoultz skildrar, ofta med en viss ironi, moderskapets många aspekter: från lycka till självuppooffring och åsidosättande av egna behov. Under hennes långa författarbana bemöttes detta på olika sätt. Under de första årtiondena fick hon god kritik för sin psykologiska insikt och sina kunskaper om kvinnor och barn. Under könsrollsdebatten på 1970-talet var kritiken njuigare, medan hennes texter senare bemötts med uppskattning även

